

A TPLA100B 167 50
కంకణము

శ్రీకృష్ణమన గ్రంథాలయము
కలీప్రయ్య

కృతికర్త:

భోగరాజు నారాయణమూర్తి

విజయనగర సంస్థానాస్థానకవి
ధి ధి

విజయనగరము

1930

కాపీరైటు - రిజిస్టరు

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్

292, ఎన్.జి. నేడ్, చెన్నై.

Printed by
A. Lakshmanaswamy Naidu
at the Saraswathi Power Press
Rajahmundry.

FOREWORD

The literature of a living and progressive nation shows a healthy change when it comes into contact with the literature of another nation. It is only the unthinking that apotheosize what is their own and condemn whatever belongs to others. Modern Telugu literature has been adopting new methods of expression and discovering new channels of activity under the influence of English thought and literary criticism. This is a happy sign foretelling a new era of unrealised possibility and undreamt of achievement, in the near future.

The allegorical poem of Mr. Narayanamurti is original in its central conception and ideas. The life-history of a drop of water,—its mysterious birth and experiences, earthly and heavenly,—is in itself a colourful theme allowing scope for many a purple passage of description. The inferior artist would have remained contented with giving that life-story in graceful and charming language. But, Mr. Narayanamurti is a poet in the true sense of the term, a man who sees the inwardness of things; hence, he so treats the subject that it at once becomes brimful of suggestion, throwing light on many intricate problems of the human soul. The drop of water lives much the same life as the human being,—born in mystery, undergoing

experiences that tend to depress and elevate the spirit, cherishing high hopes and great ideals and suffering keen disappointments,—and finally through peace and quietude, attains a status of permanent beauty and dignity. It requires, in the first instance, great imaginative power to see ‘the permanent analogy of things’, as Shelley puts it, to pursue the inherent comparison between these two apparently so dissimilar objects, a man and a drop of water. Secondly, it requires an equally powerful understanding to unravel, with the help of that analogy, some of the mysteries connected with human life. That is what Mr. Narayanamurti has done here. The poem is no doubt allegorical, but the allegory is not sustained and leaves ample scope for the interpretative capacity of the reader to understand, in his own way, the inner significance of the minor experiences of the drop of water. The fundamentals are however indicated clearly enough. They are the mysterious origin of the drop of water and man, the sorrows and delights of the two on earth and in heaven, their reincarnations and finally their attainments of an immortal majesty through surrender to the forces of life, and conquest through surrender. The drop becomes a pearl and man a free soul enwrapped in a light not of this world. The conclusion arrived at by the poet seems to point, not to the Advaitic conception of the absorption of the individual in the universal, but to the view that man retains his individuality even after shedding all that is mortal in him. So far about the

framework of the poem and its philosophical implications.

A worthy poem is almost endless in its suggestiveness; its depths of meaning are well-nigh inexhaustible; its graces baffle any attempt at analysis. The best tribute that criticism could pay the noble composition of a poet would be the silence of admiration. Since, however, the convention of a 'Foreword' requires a specific examination of some at least of the merits of the poem, I would venture on the task.

Take the following verse:

భువిఁ జచ్చున్ దివిఁజొచ్చు ; నచ్చటనుజావుఁగాంచి చొచ్చున్ భువిన్
భువి చావున్ దివిచావు నాఁగ నిటుచావుల్ రెండు భూతాళికిన్ ;
భువి చావు స్సుఖసుప్తివోలెఁ బడెయఁబో శాను గా కక్కటా
దివి చావున్ ననుఁ జావనీకుము కపర్ది స్వామి ! మృత్యుంజయా !

The plain idea here is that man suffers death twice, once on earth and once in heaven; the earthly death may very well be received with gladness, like deep sleep. But death in heaven is quite different, more serious in its consequence. The poet seems to indicate however that he is referring not merely to the death which is the termination of life, but to the close of a particular kind of experience. In this sense, while on earth one may die these two deaths a number of times when one's senses are closed to all that is earthly, one enters a state similar to happy sleep (సుఖసుప్తి) and wakes up on the side of divine experience. But even that divine mood is terminable.

Hence the prayer:

“...దివి చావున్ ననుఁ జావసకుము కపర్ది స్వామి, మృత్యుంజయా!”

Take another:

అయ్యయ్యో! యెడలెల్ల జల్లుమనునేలా? యిప్పు నాకేమి రా
నయ్యెన్? దిమ్మిరివోవునట్లుయగు నా యంగంబు: లాత్మన్, భయం
బయ్యెన్: రాగలముప్పు చొప్పెఱుఁగ రాదయ్యెన్: భయం బేలా? నా
కి య్యబ్ధిన్ బడుకంటె గొప్పదగు ముప్పేమున్న దూహించినన్.

The remarkable point here is the presence of fear in the individual's mind precedent to the greatest event in his life, namely the attainment of liberation. It is however a curious fact that mystics very often speak of this fear as a fore-runner of the final burst of illumination. While it is true that there can be no other condition worse than that of being caught in the unsteady currents of life, cool reflection is impossible in that marvellous hour. All the senses and faculties of man are ready to be drowned in the flood of the Divine. And the mortal in man coils back in fear at the ensuing destruction of itself.

There is an abundance of figures of similitude and almost all of them are appropriate and strikingly original.

One verse by way of Illustration:

పరమేశ్వరాభావ మరితభావమ్ము వి
ధాన నాస్తిక తాప్రధానమగుచు
సంతత కిష్ట ముష్టప్రబంధం బట్ల
గోచరాఖిలవస్తుగుణము నగుచు

కపటమిత్రుని మైత్రికరణి క్షణక్షణ
 జాయమాన భయాశయమునగుచు
 అతి దరిద్రు మహానసాగారమునుబోలె
 జూడఁజూడఁగ సర్వశూన్యమగుచు
 నిరస మనోరథములీల స్వర మగుచు
 నక్షరాపేతు హృదయచుట్లంధమగుచు
 ద్యాగరహితు రాజ్యమువోలె ద్యాజ్యమగుచు
 దమముగ్రమ్మిన జగ మధమముగదోచె.

The diction is throughout highly poetic, wrought with gleaming imagery. It is difficult to choose from so much that is excellent. Any one stanza taken at random would serve the purpose of illustration.

ఆరాట్రన్ నిజధర్మనిక్తగత ఘర్మాంకుర ముక్తాఫలా
 కారస్ఫూర్తుల కానతస్మిత దళత్కంజాస్వలై, తచ్ఛ్రమం
 బారణావీచిరి తాళవృంతముల శుద్ధాంతంబులందున్న కం
 తా రత్నంబులు రత్నకింకణమునాత్మరంబు లేపారఁగన్.

Maxims pregnant with practical wisdom are sown throughout the composition.

1. ఉత్తములు నిజాశ్రితాళి మహితస్థి కెంతయు సంతసింతు మ
 ధ్యములు తలస్థులందు రనయమ్మధముల్ చలమానువా రిలన్.
2. * * * సమస్త మీశ్వరవిలాసంబంచు నిషేధ లీ
 లాలాలాత్మకులై విపజ్జలధి నుల్లంఘింతు ధీరోత్తముల్.
3. * * * * * యమా
 యకులం ద్రొక్కి, తదున్నతుల్ గొని యశంబాజ్ఞించు మిథ్యాప్రయో
 జకులంగాక యధార్థమణుల మెచ్చుంబోదు లోకంబిసీ!

The poem is replete with untranslatable delicacies of touch and expression. The happiest ideas are hit off by a dexterous play upon words which could be the result only of an extensive culture.

It is very pleasant to expatiate on the beauties of a beloved thing, but one should call a halt, even after some time, just for the reason that the occupation is so very pleasing to oneself.

M. SRIRAMAMURTI, M.A.,
Lecturer in English,
Maharajah's College, Vizianagaram.

✓

విషయసూచిక

విషయము	పేజీ
1. పూర్వచరిత్రము ...	1
2. కంకణము మేఘంబై సంచరించుట ...	2
3. గంధర్వగానవినోదము ...	3
4. సూర్యాస్తమయము ...	4
5. కంకణము వాయువశం బగుట ...	5
6. వాయునిరసనము ...	7
7. అంధకారవర్ణనము ...	9
8. మెఱపులు — నక్షత్రములు ...	11
9. భూపతనముగాకుండఁ గంకణ మీశ్వరునిఁ బ్రార్థించుట ...	14
10. వాయువిజృంభణము ...	17
11. గాలివానలోఁ గంకణము సాగరమునఁ బడుట ...	19
12. సాగరమునందలి కంకణము ...	21
13. ముక్తాసక్తితోఁ గంకణము రామునిఁ బ్రార్థించుట ...	23
14. కంకణము ముక్తయై తరించుట ...	25

అహరహ మస్తదీయ హృదయాంచిత కాంచనపీఠిపై శుభా
 వహమగు తావకాకృతిని భద్రముగా నెలకొల్పి భక్తిమై
 బహుగతులన్ నుతింతు నెడఁబాయక నన్లగుణించి భారతీ
 తుహినకరాననా ! యెటులఁ దోడ్పడెదో నవకావ్యకల్పనన్॥

1
కంకణము

—(పూర్వ చరిత్రము)—

చ. అణువునయందు మేరుగిరియందును నిత్యము నొక్కరీతి న
య్యనుపమమాపరాత్పరు మహాత్తర తేజము వెల్లుఁగావునన్
గనుఁగొన నొక్క కంకణమెకా యను నీరసభావ మూన కో
యనఘచరిత్రులార! వినుఁ డయ్య! మదీయకథావిధానమున్.

చ. జలముల నేర్పడున్ జలనసంచయముల్, జలముల్ జనించున
జలధరజాతమందె; మది సంశయమయ్యె మదీయజన్మమీ
జలజలదంబులం దెటన్; సర్వచరాచరకోటి సాటిగా
నలినభవాండమందెజననంబుని మాత్రము విన్నవించెదన్.

చ. ఖరకరు గ్రీష్మభీష్మకరకాండముఖంబున నెన్నిమాటు లే
నరిగితిన్ నభంబునకు, నభ్రమునుండి మఱెన్నిసారు లే
నురవడి జారి భూపతన మొందితిన్; బుధులిట్టి జన్మముల్
మరణములుం గణింప రిట మజ్జననక్రమగాథ లేటికిన్?

శా. నాపాపంబు యే మొకాని భువి నానా యోనిసంజాతుడౌ
పాపాత్మున వలెఁబెక్కుజీవనములం బ్రాపించుచున్ బుద్బుద
వ్యాపారమున సంచరించితి ననేకాబ్దము లేత స్తహీ
వాపీకూపనదీనదాదిబహుళాంభశ్శ్రేణిమధ్యంబులన్.

మ. కలరూపంబు తొలంగి సూక్ష్మమగు నాకారంబుతో మిం
[టికిన్

బలుమా తేగుదు నేగి సర్వభువనావాసవ్యథాభేదముల్
తలపోతున్ దలపోసి యంబరనటద్ధారాధరాకారని
శ్చలసంచారసుఖంబు శాశ్వతముగా సర్వేశుఁబ్రార్థించెదన్.

—/ కంకణము మేఘం బై సంచరించుట /—

మ. ఒకనాఁ డిట్లెపయోదమండలగతోద్యోగ ప్రమోదంబునన్
స్గగులాంభఃకణరాశితోడుత నభోభాగంబునం గామరూ
పకలాకౌశల ముల్లసిల్ల బహురూపస్ఫూర్తులం దాల్చి, యా
డుకొనం జొచ్చితి మా ప్రభాకరు ప్రభాటోపంబు మా
[టొందఁగన్.

శా. పారావారధరాధరోన్నతతరువ్రాతాపగాఘోరకాం
తారాకారములా, సమస్తవనసత్వప్రస్ఫుటన్మూర్తులా;
నీరేజోద్భవు సృష్టిరూపముల నన్నింటిం దగన్ దాల్చి, రం
గారం జూపితి మప్పు డభ్రతలరంగన్నాట్యరంగమునన్.

సీ. మొత్తము లై పాటు మత్తేభములఁ గూడఁ
బిల్లయేన్గులు వెంటఁ బెట్టినట్లు

అత్యున్నతములౌ మహాపర్వతంబుల

చుట్టు గుట్టులు కొన్ని పుట్టినట్లు

పేర్చి పెట్టిన దూదిపిండునుండి యనేక

తూలాంకురంబులు తూలినట్లు

సాంద్రనీరంద్రవృక్షచ్ఛహచ్ఛాయలఁ

బలు గుఱ్ఱమ్రాఁకులు మొలచినట్లు

ప్రకృతి ప్రకటించు నఖిలరూపములతో న
లంకృతం బయి నీలాకలంకసకల
గగనభాగంబు లావేళఁ గ్రాలె నూత్న
కళల మాఖేలనాకలాకలనవలన.

శా.నీలస్నిగ్ధవియత్తలం బనెడు మేల్నిద్దంపు టద్దంబునన్
భూలోక ప్రతిబింబ మీకరణఁ గన్గో నయ్యెనో; యప్పుడు
జాలంబుల్ గన మర్త్యలోక ప్రకృతిచ్ఛాయాపటం బిట్టులా
కాలాఖ్యండు రచించెనో యనఁ గడున్ గన్పట్టె మాయా
కృతుల్.

—(గంధర్వ గాన విశోదము)—

ఉ. ఏనిటు నాఁటియాటలను నింత వచింపఁ గడంగ నేటి? కా
పై ని లభించినట్టి ఘనభాగ్య మపూర్వము; దాని నెన్నఁ గా
నానె? దినావసానసమయాన ననూనవిమానయానగీ
ర్వాణవితానగానరసపానవిశేషము నాకుఁ జేకురెన్.

శా.హా!నాపుణ్యఫలం బదెట్టిదొ కదా! మానాట నానాట రా
గానన్ గోకిల కాకలీకలకుహూకారంబులన్ మించు నా
దానందంబున ముగ్ధుచున్ జలకణంబై యున్న నేనామరు
ద్గానానందసుధన్ సుధాకణమునై కంటిన్ విచూత్నప్రభన్.

సీ. మండువేసఁగిలోని నిండుపున్నమనాఁటి

జాబిల్లి వెన్నెల చలువలందు

ప్రత్యాషసమయసంభవమందమలయమా

రుతకోమలతరంగహతులయందు

పాలబుగ్గలు లొత్తవడ నోరఁ జొల్లారఁ

బసిపాప లను ముద్దుపలుకులందు

మందారమకరందమాధుర్యధుర్యస

త్కావ్యభవ్యకవిత్వగతులయందు

గలుగు వివిధసుఖంబు లొక్కటన చేర్చి

పేర్చి గానం బనెడు పేరు గూర్చి సకల

భోగ్యముగఁ జేసినట్టి యంభోజభవుని

సృష్టివిరచనావిభవ మచ్చెరువు గాక.

ఉ. ఆయసమానగానవిభవానుభవం బది చెప్పినంతసే

పాయెనొ లేదొ నాదు శ్రవణావధికెంతయుదాఁటిపోయినన్

దోయకణంబు నేనుఱలఁదోయకణంబు నెయ్కొంచుఁజింతతోఁ

దోయమువారలంగలసితోయదమండలమందునుండఁగన్.

—(సూర్యాస్తమయము)—

శా. ఆటంకంబు ఘటించినార మఁట స్వీయాంశుప్రభావ్యాప్తిక

త్యాటోపంబున భానుఁ డావలిమొగంబై, మాపయిం దా

[నిరా

ఘాటక్రోధవిలోకనారుణసమగ్రస్ఫూర్తులం గొల్పె; హా

చేటా కాలమునన్ సమస్తగతులన్ జేటే కదా వాటిలున్!

ఉ. మాస్థితి కెంతయున్ వగచి, మమ్ముఁ గరంబుల నుద్ధరించి, యు
చ్చస్థితిఁ జేర్చే మిత్రుఁడన సత్య మితఁడెయటంచు నమ్మితిన్
స్వస్థత గన్న మాఘనత సైఁపఁగలేడని యెన్ననైతిని
టస్థిరు నాశ్రయించు నెడ నౌ దురవస్థలవిట్టివే కదా?

చ. మమ్ముఁ బయికెత్తి దాన నగు మాచగు నున్నతి కోర్వలేక దు
ర్భ్రమ గొని మాయెడన్ దనప్రభల్ గనరా వని యీసు
[గాంచె; ను

త్తములు నిజాశ్రితాళి మహితస్థితి కెంతయు సంతసించు మ
ధ్యములు తటస్థు లౌదు రనయ మ్మధముల్ చలమూనువా
[రిలన్.

ఉ. అద్దిర! లోక బాంధవుఁడ నంచును మింటికి నంటి మాకుఁ దాఁ
బెద్దఁట! పెంపుగూర్చునట! వింటి రెయింపరి వేషముల్ ఘనో
న్యద్దశకే కదా తఱుచు దాల్చుట? స్వార్థ పర ప్రసిద్దులా
పెద్దలు! పెద్దలందె కనిపించును గ్రించుఁడనంబు లన్నియున్.

—) కంకణము వాయువశంబగుట (—

శా. అపై మాకుపకారివోలెఁ బవనుండంతంత నేతెంచి, మీ
కూపస్థాజితవోవఁగా సకలదిక్కుటంబులం జూచి, ధీ
నై పుణ్యంబుగొనుండు రండనుచు నానాభంగులం ద్రిప్పె మ
మ్మూర్వారాచలపశ్చిమాచలసమస్తాకాశభాగంబులన్.

ఉ. భూరిపురాకృత ప్రకటపుణ్యఫలానుభవంబు నేటితోఁ
దీరెనొ ఖేచరత్వమును దీరునొ నా ఘనసారహారనీ
హారపటీరచారుధవశాకృతుఁ లెల్లఁ దొలంగిపోయి దు
ర్వారవికారగాఢతిమిరచ్చవి మాకు ఘటిల్లె నంతటన్.

మ. బలభిద్ధోరశతారధారలకు మున్ బాల్గాక తాఁ బుత్రపౌ
 త్రులతోగోత్రసమృద్ధిగాంచియవిభీతుండై కుటుంబఁబుతో
 జలధిం బాసిన మేనకాత్మజు వియత్సంచారమోనాఁ గడున్
 జెలఁగెన్ నాఁడతిభీకరాకృతులమాజీమూత సంచారముల్.

సీ. అమరాధిపతి వీఁడు నాక్రమింపఁగ నాఁడు
 దండెత్తి చను సోకుడం డనంగ
 దీపంబు లిడి భూసతీమణుల్ గగనంపుఁ
 బీటపైఁ బాటించు కాటు కనఁగ
 అంజనాచలశిఖరాగ్రమం దుదయించి
 చదలంటఁ బ్రవహించు నది యనంగ
 నరకలోకంబున కరుగు ధూర్తులవెంటఁ
 బలువెత్తు తత్పాపపటల మనఁగ

ఆ. గుబురుగుబురు లగుచు గుంపుగుంపులు గూడి
 యింత లంత లై యనంతము లయి
 కడకు నేకమగుచు ఘనఘనాఘనముల
 సంచయంబు మింట సంచరించె.

ఆ. చదలు చెదలువాఱఁ జెదపుర్వుల విధానఁ
 బొదలు తారలెల్లఁ జెదలఁ బొపు
 తామ్రూత తీరు తనరారు జీమూత
 జాతమం దడంగి సమసి పోయె.

క. లేశము గనము భవిష్య

న్నాశము, పవమానగతులు నమ్మకొనుచు ని

ట్లాశాభ్రమణంబున సక

లాశాభ్రమణం బొనర్చి యలసితి మంతన్.

—) వా యు ని ర స న ము (—

మ. గజయాధంబునువేటకాఁడినుపచిక్కంబందుఁజిక్కించుపో

ల్కిఁ జలింపంగ నెడ మ్రొకించుకయినన్ లేకుండ నూనీరద

వ్రజముం గ్రిక్కిఱియంగఁ జేసెను సమీరస్వామి; మా

[కర్త మా

ర! జగత్ప్రాణుఁడటందురాతఁడు జగత్ప్రాణాంతకుండేకదా!

చ. జగములకుం బ్రకంపచుఁడు సైఁపఁగరాని ప్రభంజనుండు వీఁ

డగు నధికారపుంబనవి కర్హుఁడుగాఁడని యెన్నఁబోక, తాఁ

దగునని జీవకోటికి సదాగతిగా నొనరించె బ్రహ్మ; యె

న్నఁగ నధికారనిర్ణయమునన్ విధి కేవల మజ్జఁడేకదా!

మ. విలసన్తోక్తికరత్నయుక్తుఁ డతిగంభీరుండు, నానాధునీ

లలనానాధుఁ డనేకజీవనసముల్లాసుండు, కంపింపఁడే

జలధిస్వామి సమీరుబారిఁబడి యశ్రాంతంబు; నాహా! మహా

త్తులకై నన్ మఱిశాంతిలేదు కుటిలోద్యోగాధికారంబులన్.

చ. అనలుఁడు తా సమగ్రమహితాగ్రహవృత్తివహింపఁ

[బ్రోతృహిం

పనె చనుఁగాని శాంతిపరుపం దలఁపం దొకనాఁడుగూడ ని

య్యనిలుఁడు; యుక్తమా తరుణమం దొకచల్లనిమాట

[నెన్నఁడే

ననవుకదా మహోన్నతపదాధ్యులజిహ్వాలువిహ్వలంబులై.

చ. అటవిని తాంతపుష్పనిచయాంతరసౌరభముల్ హరించి, యు
త్కటమగు గంధవాహబిరుదంబునవీడుచరించుఁ గంటి రే?
కటకట! యించుకంత యధికారము గల్గినయంతఁ గొందఁ జే
పటిమయులేకయే బిరుదపద్ధతిఁగొందు యశోభిలాషులై.

మ. అకలంక ప్రసవోత్కరం బడవిపాలై పోవఁ దత్సౌరభ
ప్రకరంబుం గొను గంధవాహునె గణింపంజూతు కారా!

[యమా
యకులంద్రొక్కి, తదున్నతుల్ గొని యశం బార్జించు

[మిథ్యాప్రయో

జకులంగాక యథార్థధీమణుల మెచ్చుంబోదు లోకం బిసీ!

శా. ఎన్నో భంగులు లోక మీకరణి నేనెంతన్ విమర్శింతు? నెం
త న్నిందింతు దురంతశత్రుననిలున్, నన్నోలునజ్జుల్ మహా
పన్నుల్ ఖన్నత నన్యదూషణ మొనర్పంజూతురే కాని, మే
లన్నం గీడన నీశ్వరాజ్ఞ నెకదా యశ్రాంతమున్ వాటిలున్.

శా. మేలే కీడగు, సూన్యతం బన్యతమా, మిత్రుండె శత్రుండగున్
బాలే దుర్విషమాను; బుణ్యమె యఘప్రాయంబుగాఁ

[దూలుదు

ష్కాలంబందు; సమస్త మీశ్వర విలాసంబంచు నిష్ఠేదలీ
లాలోలాత్తులై విపజ్జలధి నుల్లంఘింతు ధీరోత్తముల్.

శా. ఈవై రాగ్యము లిన్ని నీతులును దా నేతత్తటస్థత్వమున్
భావం బక్కట మర్కటంబు వహియింప న్నేర్చునే? పామర
త్వావిరూఢతసదావివేకమమకారాయత్తమై చిత్త మిం
తే విశ్రాంతిని బొంద దేమిటికి నా కీమెట్టవేదాంతముల్.

ఉ. ఇమ్ముల నున్న మమ్ముల ననేకవిధమ్ములఁ ద్రిమ్మరించి, యా
తెమ్మెర త్రిమ్మరీడు పెనుదిమ్మగ నిమ్మెయిఁ గ్రిక్కిఁజేంచె; స్వాం
తమ్మున నింతదారుణ విధానమెటుల్ మఱువంగవచ్చు? స్వా
స్థ్యమెటులూనవచ్చుఁబగనైఁపఁగలా రెవిరాగు లేనియున్.

—(అంధకార చర్చనము)—

మ. అకటా! మమ్ములు లావియచ్చటులకారాగారమందుంచి, కం
టకుఁడౌ తుంటరి గాలిదయ్యమపు డంతర్ధానమైపోయె; మే
మొకటన్ మింటను గడ్డవారి చలనం బొక్కింతయున్
[లేక, యూ

రక వర్షించితి మంధకారఘనధారాపూరముల్ ధాత్రిపై.

క. ప్రాచి నవాచిఁ బ్రతీచి ను
దీచిన్ బహుధాసముత్పత్తిత వితత తమో
వీచీనిచయము చెలఁగెను
మాచేత నమాసచేత మహి సమితంబై.

గీ. భీకరాకృతి సూచికాభేద్యమాన
భూరినీరంద్రనిబిడాంధకారఘోర
వారినిధిపొంగి జగము ముంపంగ నాఁటి
రాత్రి ధాత్రికిఁ బెనుకాళరాత్రి యయ్యె.

నీ. పరమేశ్వరాభావదురితభావము వి

ధాన నా స్తికతాప్రధాన మగుచు

సంతత కిష్ట దుష్ట ప్రబంధంబు ల్ల

గోచరాఖిలవస్తుగుణము నగుచు

కపటమిత్రుని మైత్రికరణి తుణతుణ

జాయమాన భయాతిశయము నగుచు

అతిదరిద్ర మహానసాగారమును బోలె

జూడఁజూడఁగ సర్వశూన్యమగుచు

నిర్ధనమనోరథము లీల న్యర్థమగుచు

నక్షరాపేతు హృదయమ ల్లంధమగుచు

ద్యాగరహితు రాజ్యమువోలె ద్యాజ్యమగుచు

దమము గ్రమ్మినజగ మధమయుగఁదోచె.

శా. మాకుం గ్రమ్మఱఁగానరాఁ డెచటికమ్మామానిలుండేఁగెనో

నాకారామచరత్సరాంగనలఁ గానంబోయెనో లేక గం

గాకల్లోలవిలాసడోలికల నూఁగంజొచ్చెనో భూతలం

బాకల్లాడదు నాఁటిరేయిని సమస్తాశాప్ర దేశంబులన్.

ఉ. స్థావరజంగమా త్తకము సర్వజగంబును నాఁడు కేవల

స్థావరనూపమయ్యెను; గుజవ్రజముల్ చలనస్వభావమున్

బో విడనాడి పూనెను డపోనియమంబు తమోనివృత్తికిన్

క్షౌవలయంబు నిశ్చలసమాధిమునింగెను శాంతిమంతమై.

క. ప్రాణాపానసమానో

దానవ్యానములె జీవధారణమునకున్

మేనుల మిగులఁగ, మిగిలిన

భూనభముల ననిలచలనములు తొలఁగి చనెన్.

శా. ఆపై నుక్కవిషజ్వరాకృతి నవార్యంబై విజృంభించుచున్

దాపోద్రేకము వస్త్రవర్జనము నిద్రాహీనభావంబుని

ర్వాపారమ్మ హిమోపచారమసుఖాహారంబు దుర్వారఘ

ర్తాపూరమ్మ విదాహగౌహ్యాగతశయ్యల్ గూర్చె మర్త్యాళి
[కిన్.

శా. ఆరాత్రిన్ నిజభర్తృవక్త్రగతఘర్తాంకూరముక్తాఘలా

కారస్ఫూర్తుల కానతస్థితదశత్కంజాస్యలై, తచ్ఛ్రీమం

బారన్వీచిరి తాళవృంతముల శుద్ధాంతంబులందున్న కాం

తారత్నంబులు రత్నకంకణర్పణత్కారంబు లేపారఁగన్.

— మెఱపులు—నక్షత్రములు —

గీ. బంధురవినీల కంధరపటలినుండి

వెడలఁదొడఁగె విద్యుల్లతా వితతు లంతఁ

జటులగహనాంతరోజ్వలజ్వలనజనిత

కీలికాభీలమాలికాకృతుల లీల.

శా. మెండై నిండు నవిద్య, విద్యలవమై మృగ్యంబుగానుండు బ్ర

హ్మండంబం; దటులయ్యు విద్యయె యవిద్యం గూల్చు

[నంచున్ మహా

ద్దండధ్వంతవితానముం దొలఁచి సద్యస్స్వల్పశంపాలతా

తండంబుల్ వివరింపఁగాదొడఁగె విద్యామానదండంబులై.

ఉ. చెల్లు సమస్తజీవులును జెల్లి నయంతనె వానియందు రం
జెల్లు పరాత్పరద్యుతియుఁ జేరునుదత్పరమాత్మయందె; మా
చెల్లెడునట్టి కాలమును జేకురెనోయన విద్యమానవి
ద్యుల్లతికానికాయము లధోగతి భీతి ఘటించె నక్కటా!

శా. పోయెన్ ముందటిభేచరత్వ విభవంబుల్; వోమనూ

[నారకం

బాయెన్; బాపులమైతి మేమకట! మాయంగంబులం

[స్రచ్చను

దీయంజల్పెడు క్రూరకింకరుల యుద్ధిప్తాగ్నిసంతప్తదీ
హ్వామోదండములయ్యె నయ్యెడల యాతాయాతశంపాల

[తల్.

ఉ. నెట్టనఁ జిట్టచీకటిమునింగిన యట్టి జగంబుమాకుఁ గ
న్నట్టమి నూర్ధ్వదృష్టి పరువంగఁ బ్రపంచపుదృష్టికడ్డముం
గట్టిన మేలిసీలితెరకై వడి మాజలదాళి గ్రాలఁగాఁ
బట్టపురాణులట్ల కనుపట్టెను మాపయిఁ దారకావళుల్.

శా. బౌకారా! పతిరాని రాతురుల మేలౌ నంబరాలంకృతా
కారస్ఫూర్తుల స్వేచ్ఛఁగాంచెదరు; రాకంగంటిరాతారకా
నాగుల్ మెల్లనఁ జాటుచాటునన యుండంబోదు రే తద్దురా
చారంబుల్ వ్యభిచారకామినులసంచారక్రమంబుల్ గదా!

శా. రాజుంగాంచిన కంటితోడఁగనిభర్తన్ మొత్తెనన్నట్లుమున్
రాజుంగాంచిపతిన్ మొఱంగెనొకతారాకాంత; నానాదిశా
రాజుల్ తారలఁగూడునాఁడు వ్యభిచారంబేరు శంకింతురౌ
చేఁ జింతించితి నాఁటితామసపురేయిం దారలంజూచుచున్.

మ. అకలంకోజ్వలతారలం బొదివి భావాభావ మధ్యాల్పతా
రక లండందునఁ జుట్టుఁజేరె ముదమారన్రత్న భూషాంబర
ప్రకరోద్యద్రమణీ జనాభరణ సౌభాగ్యంబువీక్షించు వే
డుకతోడన్ నిరుపేదరాండ్రు రిగిచుట్టుంజుట్టుచందంబునన్.

గీ. తఱుచు తెగి వ్రాలుచుక్కలు ధరణిఁ బడఁగ
నెడములేక మామేఘాలి నడుమఁ జిక్కి
యొండొకనభంబు గల్పించుచుండె మాకు
నభ్ర మన్వర్థనామధేయంబు గాఁగ.

శా. దేశంబున్ విడియేగె భర్త, జగమెంతేమెచ్చు మీమేఘసం
దేశంబన్న ను, మాకు నున్న దొకసం దేశంబుగొంపోయి మా
యాశల్ దీర్పుడటంచుఁ దెల్పుడ ని చంద్రాబ్జాస్య
[లంపన్ దదా

దేశంబుం గొనివచ్చు దూతికలరీతిన్ వ్రాలె నత్తారకల్.

మ. అమితోగ్రాకృతి నుద్భవించినకలాశాంతంబులన్ శ్రీమహే
శ మహాలింగము వ్యాప్తమా నెడవిరాజత్పారిజాత ప్రసూ
నములన్ వేల్పులు పూజసల్పెడు విధానంబెల్ల మామేచకా
భ్రముపై వ్రాలెడుతారకావళిస్ఫురింపంజేసెమాకయ్యెడన్.

శా. తారామండలమందె యంతవఱకంతరూఢుడై వింట దు
ర్వారాస్త్రంబులఁ గూర్చి మారుతుఁడు మాపై నిం
[బ్రయోగింపఁ ద

న్నారాచానలకీలికావళియొనా నాఁ డావియన్నిర్గళ

త్తారావారము మా కపారభయదోత్పాతంబె యయ్యెం
గటా!

—) భూపరనముగామండఁ గంకణ మీశ్వరునిఁ బ్రార్థించుట —

శా. ఆయుత్పాతము లుప్పతిల్లుటయు నత్యాకస్తికంబౌ మహా
వాయుధ్వానముమాచెవింబడియెఁదద్ధానంబువిన్వింపమా
కాయంబుల్ గడు జల్లుజల్లుమనియెన్, గాయంబులున్

[జల్లునన్

మాయోగంబున నొక్క జల్లు వడియెన్ మానుండి

[త్నామండలిన్.

ఉ. తొల్లిటి పుణ్యపాపములతోడనె నాకము నారకమ్ము సం
ధిల్లఁగ వానినిన్ బడసి తీరి పదంపడి భూతధాత్రికిం
ద్రెల్లెడు జీవకోటులటు ద్రెల్లె ననేక సహస్రసంఖ్యలై
జల్లున నేలపైఁబడిన జల్లున మాజలబిందుబృందముల్.

క. ఆతటి నేతటి వాతా

భూత మధఃపాతగతిని గల్గించునొ య

స్థితిన్ బింకముసెడి జీ

మూతవ్రాతములు వడక మొదలిడె నకటా.

క. వికలమతిన్ మివుల వికా

వికలై యిలఁ బడకయుండు వెరవున మావా

రికణము లత్యాతురతన్

జకచక వెనువెనుక కొదుగసాగెను మింటన్.

క. ఈతెరగున నాభీకర

వాతధ్వానమ్ముకతన వారిదములలో

నూతనసంచలనం బు

దూభతంబై మివుల దివులుపుట్టించుటయున్.

ఉ. ప్రాంతచరత్పయఃకణకృపాపరిలబ్ధసుఖసితిన్ దదీ
యాంతరమందు డాఁగి పవనాహతిఁ ద్రైశ్లకమున్న నిశ్చల
స్వాంతముతో నుమారమణుఁ జర్వితచర్వణమైన యిట్టి జ
న్తాంతరముల్ ఘటింపవలదంచును వేడుకొనందొడంగితిన్.

శా. వందేశంకర మిందు శేఖర ముమాప్రాణేశ్వరం సంతతా
నందశ్రీవిభవప్రదం విబుధసంతానార్పితాత్ముల్లస
స్తందారాంచిత సుందరాంఘ్రియుగళం మన్నాధ
[మర్కజ్జ్వలం
కందర్పాంతక మంబుజేక్షణసఖం కైవల్య సంధాయకమ్.

శా. వ్యాసాగస్త్యవసిష్ఠనారద భరద్వాజాదిసత్తమ్యప
న్యాసాధారగుణాలయాయ భవబంధత్రాసనాశాయ కై
లాసశ్రీవిభవాయ పంకమయదుర్లంఘ్యోచ్ఛలజీవనా
వాసక్లేశహరాయ భక్తహృదయావాసాయ తుభ్యన్నమః.

శా. నాకుం జెల్లెనె ఫేచరత్వజనితానందైకభాగ్యంబు? నా
నాకూపస్థదురంతపంకనిచయాంతర్కన్న సంతాప మెం
తోకాల్పంబయి పొందుచుందుఁ గగుణాదూరుండవై
[నన్ను నిం
కేకూపంబునఁ ద్రోయ నెంచితొకదోయి! తండ్రి!
[మృత్యుంజయా!

మ. భవఘోరార్ణవవీచికాతరణసంపత్కారణం బెన్నఁగా
భవదంష్ఠ్రిస్తరణంబ! యన్యతరణోపాయంబు లేదింక, నీ
భవసంతాపభరంబు దుర్భరము, నాప్రాపీవె కాపాడు మో
భవదూరా! యభవా! భవా! శివ! శివాప్రాణేశ!
[మృత్యుంజయా

శా. నీవారిన్ నిరతంబు నీవు కడుణానిర్నిద్రభద్రాత్తులన్
గావింపం దలపోసె ; దేము నభిషేకస్ఫూర్తి నేవేళ నీ
నేవార్చావిధు లాచరించు టెడలోఁ జింతించి మావారినిన్
నీవారిం బలెఁ బ్రోవఁగాఁడగదె తండ్రి! నీకుమృత్యుంజయా!

శా. లోనం బుట్టవు కీటకచ్ఛటలు, కల్లోలంబులుం గల్గ, విం
తేనిన్ వక్రత నేఁగుజీవనములే, దేపంకసంపర్కమున్
గానరాదు; వియచ్ఛరత్వమ సదా కల్పించి నా కీపయిన్
రానీకయ్య! పునర్తహిపతనసంత్రాసంబు మృత్యుంజయా!

మ. భువిఁ జచ్చున్ దివిఁ జొచ్చు ; నచ్చటను జావుం గాంచి
[చొచ్చున్ భువిన్
భువిచావున్ దివిచావు నాఁగ నిటుచావుల్ రెండు
[భూతాళికిన్ ;

భువి చావున్సుఖసుప్తివోలెఁ బడయంబో నొనుగాకక్కటా
దివి చావున్ ననుఁజావనీకుముకపర్ది స్వామి! మృత్యుంజయా!

మ. బహుధాభూతవిలాసకందుకకళాప్రజ్ఞ సదా తన్మహా
ర్థమారుద్య త్ప్రపతద్గతిక్రమములన్ మోదంతె?
[యుష్మత్కరా

బహుతిన్ మింటికిఁ దూలి నేలఁ బడఁగా సంసిద్ధమైయుంటి, నీ
కుహనాఫేలన మేలనా యెడల నీకుండండ్రి! మృత్యుంజయా!

శా. గంగాశీతలశీకరప్రకరసాంగత్యంబు దివ్యాంగనా
సంగీతామృతపానవైభవ ముదంచత్కమరూపంబు, నా
కుం గల్పింపుము శాశ్వతమ్ముగ నధఃకూపమ్ము చేకూర్చు కో
గంగాసంకలితోత్తమాంగ! భవభంగా! లింగ! మృత్యుంజయా!

—(వాయువిజృంభణము)—

గీ. అనుచుఁ బ్రార్థించుచుండఁగ నంతలోన
న స్తదీశ్వరార్చనమున కంతరాయ
ముం ఘటించినాఁ డఖిలభూభువనభవన
భంజనవిజృంభమాణ ప్రభంజనుండు.

శా. స్తంభీభూత దిగంతపూరిత పయోదవ్రాతసంచాలనా
రంభోద్వేగసమేత దుర్భరతరా రావావదీర్ణకైక స
ర్వాంభోజ ప్రభవాండభాండుఁడయి నాఁ డ మ్మా త రి
[శ్వుండు ప్రా
రంభించెన్ బహుధాచరాచర సమగ్రధ్వంస సంచారమున్.

ఉ. స్థావరజంగమా త్తకము సర్వజగంబు ఊణంబులో గత
స్థావరమై సమాకలిత జంగమమయ్యెను, జంచలన్తహీ
జావళియున్ శిరఃకరకృతాభినయంబులఁ బాడఁజొచ్చెఁ గ
ల్ద్రావెనొనా నిరంతరనిరర్థక జల్పనకల్పనాధ్వనిన్.

ఉ. త్రుళ్లియు నిక్కినీల్లియునుదూఁగియు వాగియువిట్టవీగియున్
గల్లునుద్రావువాఁడు ధనగర్వితుఁడున్ దుద కొక్క పెట్టునన్
ద్రెళ్లెద రెట్టు లట్టు చెల రేఁగియు నిట్టటు లూఁగులాడియున్
బెల్లుధ్వనించిమించియుగుభిల్లునఁ గూలెమహీరుహావళుల్.

మ. వరలున్ నిశ్చలమౌనధర్మము జగత్ప్రాణానుబంధంబులన్
బరివర్జించిన యంతకాలము; జగత్ప్రాణానుబంధంబులన్
బరివర్తింపఁగదా ఘటిల్లెను నధఃపాతాతత్తక్లేశ మీ
సరణిన్ మాకని చాటె నాటిప్రపతత్సర్వావనీజావళుల్.

ఉ. భూతలమందుఁబోలె నురభూములయందును భూతకోటికు
జాతము గాక తప్ప దవసానదశావసరంబునన్ మహా
వాతము; నాఁడు బిట్టడలుపాటు ఘటింపఁగఁజేసె నమ్మహా
వాతవిజృంభణంబు భువి వారికినిన్ దివివారికిం గటా!

శా. ఘోరాకారమరుత్ప్రియుక్త భయసంక్షోభంబునన్ మే
[ము ఘీం
కారానములాచరించునెడఁ గ్రేంకారవంబొప్పఁగాం
తారావాసమయూరవారములొగిన్ నాట్యంబుగావించెనొ
రారా! యొక్కరి ఫేదమింకొకరి కత్యామోదమానేకదా?

శా. పైకిఁమై తినటించి మాపతనమున్ వాంఛించులోలోన, మ
మ్మాకాశమ్మునఁజూచి యేచిపురులల్లాడించుమాత్రంబునన్
గేకివ్రాతము మాకుఁగూర్చునని సంకేతించి వాక్రుచ్చునీ
లోకం బింతటిగుడ్డిదా యనుచునాలో నేనె చింతించెదన్.

శా. స్ఫారంబై బహుభీతభూతమయి ఝంఝామారు
[తోడుషహుం

కారంబెందు విరామ మొందకయె యొంకారాను

[కారంబుతో

నీ రేజప్రభవాండభాండమునఁదానిండంగ, సాక్షాన్తహాం
కారబ్రహ్మసుయంబు లోకమను వాక్యంబప్పు డూహిం

[చితిన్.

—(గాలివానలోఁ గంకణము సాగరమునఁ బడుట)—

శా. నీరంద్రాంబుధర వ్రజంబు, త్రిజగన్నిర్మూలనాథేలనా
పారీణానిలపాదతాడనములన్ బట్టూడి, బిట్టోడి, పె
ల్లారాటంపడి, బింకమెల్లఁ జెడి, నీరై నాఁటిరేయింగటా!
ప్రారంభించెమదేభతుండనిభధారాపాతముల్ ధాత్రికిన్.

చ. ప్రభువు ప్రకంపనుండయినరాజ్యము త్యాజ్యముగాన రం
[దురం
డభయముగల్గుదేశమున కభ్రములార! యటంచు శత్రుభూ
పుభయముపెంపునన్ వలసపోయెడు తెంపునఁబోవఁజొచ్చెని
న్నభము దొలంగి మాఘనఘనాఘనముల్ మహికింగ్రమం
[బునన్.

ఉ. ఆలయకాలకాలనిభుడైన ప్రభంజను తాడనంబులన్
జీలియు ప్రీలియున్ మివులఁ జిందరవందరయైన మాపయో
దాలులనుండి నాఁడు కురియందొడఁగెన్ వడగండ్లుఁగూడఁగీ
లాలముతోడి మాంసశకలములలీల నిలాతలమునన్.

ఉ. కొన్నివనంబులందు నొకకొన్నిసముద్రములందు నింకనుం
గొన్నికొలంకులందు మఱికొన్ని మహానదులందు నీగతిన్
గ్రన్ననఁగూలె నీలమణికాంతులనేలు పయోదమాలికల్
మిన్నుదొలంగి దారుణసమీరణ మారణకారణంబునన్.

సీ. కలుషమైఱుంగ కొక్కటన పెక్కట ల
 త్యానందమునఁ గూడి యాడియాడి
 సురుచిరబహుదివ్యసుందరీగాన ర
 తిప్రమోదంబులఁ దేలితేలి
 మిన్నుమన్నరయ కీయున్నతి స్థిరమంచుఁ
 బోరానియాశలఁ బోయిపోయి
 కటకట! తుదకుఁ బ్రకంపన బాధకు
 లోనై మనంబున లోఁగి లోఁగి

పొంకమును బింకమును జెడి పొరలువాటి
 ముడుతలంబడి పెనువాతమున మునింగి
 నీరుగ్రమ్ముచు నాఁడుమాసిఖిలమేఘు
 మాలికలు క్రమక్రమముగా నేలవ్రాలె.

ఉ. ఇచ్చటనుండి నేలఁబడనీక ననుం గృపఁ గాచుచున్న మా
 నెచ్చెలి మబ్బులన్నియుఁజనెన్, బకువాతఁబడంగఁ బాండ
 [పుల్

సొచ్చినయింటివిప్రునకుఁ జొప్పున నాకును సక్రమంబుగా
 వచ్చెను వంతు మారుతునివాతఁబడన్ విధినిర్ణయంబునన్.

క. బలహీనులమగు మాపై
 బలిసి విరోధించి కూల్పఁబాల్పడిన మహా
 బలుబలమును విధిబలము ప్ర
 బలమగునెడఁ బ్రోచు భీమబలుఁ డున్నాడే?

ఉ. నెక్కొని మింటనుండి తెగి నేలకురాలినరిక్కరీతి, వి
లెక్కిడి వ్యాధుఁడేయ గుటియేటునఁ గూలిన పక్కిభాతి, నే
దిక్కును లేక నేనకట ! తీవ్రతరంబగు మారుతాహతిన్
గ్రక్కునఁగూలినానొకయగాధమహార్ణవమధ్యమందునన్.

—(సాగరమునందలి కంకణము)—

ఆ. వె. కూలి సొమ్మసిల్లి కులమువారి కృపాప
చారవిధుల సేదదేరి, దైవ
మా ! భవార్ణవమున మఱలఁ ద్రోసితె యని
భోరుభోరుమనుచుఁ బొరలి యేడ్చి.

చ. క్రమముగఁ గన్నువిచ్చితిని గాంచితిలోకము, లోకమెల్లసం
ద్రమెయనుకొంటి బుద్బుదవితానములే ప్రజలంచునెంచి
[తిన్

సమతయు శాంతి నిశ్చలత సాగనియిందలి సర్వజీవన
క్రమముల గుఠ్తఱింగితి నగాధవిషాదపయోధి మున్నితిన్.

ఉ. సంతత మీయపారమగు సాగరమందలి జీవనంబుతో
నెంతయు నంటి యంటనటు లేఁ జరియింపఁగ నెంచి, దేనినా
శింతును నాశ్రయింతు నను చింతమునింగితిఁ గాని జీవనా
క్రాంతముగాని సాధనము గానఁగనైతిని నెన్నిభంగులన్.

ఉ. జీవనధర్మమూనియును జీవనమం దెటు లంటి యంటన
ల్లే విహరింపనేర్తు? నగరే వినిరే నెవరేని నన్ను? నా
కేవలపున్ స్ఫురింప కెద నింతతలంచుకొలందిఁ దోచు నా
నావిధసంశయములుమనముఁగలంచెదొలంచెదైర్యమున్.

ఉ. ర మ్మిటురమ్మ సాగరతరంగములందు నుమాలలూఁగఁ జి
త్రమ్మగు కేళిమై గిరగిరన్ సుడులం దిరుగంగ నంచు, లే
శమ్మను దోచనీక నను సారెకుఁ బిల్చెడువారిచేత స్వాం
తమ్మ మఱిత నావశము దప్పె నయో పరమార్థచింతలన్.

మ. ఇవి కల్లోలము లిందుఁ జిక్కుకొనరా, నీవంక నావ ర్తముల్
తవులం గూడదు వీనియం, దట నగాధం బట్లుపోఁగూడ, దు
న్నవిధంబుండెదనన్న జీవనగతుల్ నన్నొక్కచో నిల్వనీ
వవిలంఘ్యంబగు నిట్టిసాగరమునందా చేరితిన్ దైవమా !

క. పృథువిషనిధి యిది క్షీరో
డధియట ! రత్నాకరమట ! తన్మధ్యమునన్
బుధవంద్యుఁడు నారాయణుఁ
డధివసియించునట ! యివి యనౌచితులె కదా !

సీ. కామించి పెక్కుభంగము లోర్చి శృంగితో
మైమఱిపూనె నీమద్గురంబు.
క్రోధించి కలతిమికులముల నలయించి
పొలియించె నీతిమింగిలము కొదను
లోభించి యామిషలాభ మన్యులకీక
మెసవక మెసఁగె నిమ్మసలి మొసలి
మోహించి స్వకుటుంబమును మేపు చాకొన్న
పయి మీలకొసఁగ దీపాదుర్బుషము

మదమునన్ గ్రాహమును గడుమత్సరమున
మకరమును నిటఁ బోరాడుటకుఁ దొడంగె
నకట! దుర్గుణంబులకెల్ల నాలయంబు
సకలభయహేతుభూత మీసాగరంబు.

ఉ. రాగముపోదు, త్యాగమనరాదు, విరాగముగల్గ, దింద్రియో
ద్యోగము మాఱ, దెయ్యెడల యోగము సాగదు, సర్వ
[జంతుసం

భోగవిలాసలాలసము భూతవినాశనహేతుభూత మీ
సాగర మెట్టిబుద్ధిబలశాలికినై నను నీదరా దవఱో!

ఉ. జీవనమందు భ్రాంతిపడి చిక్కుకొనందగ దిందుఁ బెక్కు న
క్రావళులుండు నెంతటిమహాబలునే న్నబళించుచుండు; దం
తావళవల్లభుండు ఘననక్రముఖింబునఁ జిక్కి స్రుక్కఁగా
రావలసెంగదా మును మురారి వికుంఠమునుండి ధాత్రికిన్.

—(ముక్తాసక్తితోఁ గంకణము రామునిఁ బ్రార్థించుట)—

శా. కారాకూరము, నక్రవిక్రమ, ముదగ్రగ్రాహచక్రమ్ము, దు
ర్వారోత్తుంగతరంగవారమగు పారావారమున్ సంతత
శ్రీరామక్షీతినాథపాదయుగళీసేవారతిన్, యోగి సం
సారంబుందరియించుచందమునమున్ సామీరిలంఘింపఁడే.

ఉ. చంచలకన్నఁ జంచలము సర్వవిధమ్ముల మర్కటంబు; క
ల్పించె నయారె దాని కమలీమసయోగమహత్వసిద్ధి, దాఁ
టించె మహాసముద్రము! ఘటించె జగజ్జనపూజనమ్ము! నే
మంచు నుతింపవచ్చు మహిమాధ్యము శ్రీరఘురామ
[నామమున్.

ఉ. రామ! రమాభిరామ! రఘురామ! యశోధనరామ! జానకీ
రామ! పయోజమిత్రకులరంజనరామ! యయోధ్యరామ! సు
త్రామముఖాఖిలామరవితాననతాంఘ్రిసరోజరామ! శ్రీ
రామ! సదాశ్రితప్రకరరక్షకరామ! నమోనమోనమః.

ఉ. అప్పులుదీర వెన్నటికి నప్పులుదీరక పుట్టుచావులున్
దప్పపు పుట్టుచావులటు తప్పనిచోట విముక్తిగల్గ దో
యొప్పులకుప్ప! ఓయినకులోద్వహ! ఓరఘురామచంద్ర! ఈ
యప్పులకుప్పనుండి యెటులైన ననుం దరిఁజేర్చి ప్రోవవే.

శా. ధూతప్రాక్రృతపాతకములు, జగత్సూతంబులున్ మంగళ
వ్రాతముల్ భవదీయచారుచరణాబ్జాతము లాసించినా
నేతద్భూతమయాకృతిన్ విడిచి నేనెంతేని ముక్తాకృతిన్
జేతః ప్రీతి వహింపఁజేయఁగదవే సీతామనోవల్లభా!

ఉ. భక్తజనావనాంకమును భానుకులాభరణంబ! యిట్టిచో
రిక్త మొనర్పఁ బోక ప్రసరింపఁగఁ జేయఁగదయ్య,
[మాక్తికా
సక్తిని నున్న నాపయిని జల్లని నీకనుదోయి వెంబడిన్
బ్రాక్తనపాపకర్త పరిపాకవిపాక విలోకలోకముల్.

ఉ. భంగములం దగుల్కొను నవస్థయు, వక్రతనేగువారి దు
స్సంగతినొందుదుస్థితియుఁజంచలజీవనయాత్రయున్, సతం
బుం గలబుద్బుదాంగమునుబోవిడి దివ్యరుచిప్రయుక్తము
క్తాంగము నొందఁజేయుము దయానిధి! రామ! రఘు

[ప్రభూత్తమా!

—(కంకణము ముక్తయై తరించుట)—

శా. అయ్యయ్యో! యెడలెల్ల జల్లుమనునేలా? యిప్పు నా కేమిరా
నయ్యెన్? దిమ్మిరివోవునట్లయగు నాయంగంబు; లాత్తన్
[భయం

బయ్యెన్; రాగలముప్పు చొప్పెఱుగ రాదయ్యెన్;
[భయంబేల? నా

కియ్యబిన్ బడుకంఁటెగొప్పదగుముప్పేమున్నదూహించినన్.

చ. కువలయజీవితాంతకుని క్రూరకరాయతపాశభీతి నా
కవుననుకొంట కట్టినమయమ్మునుగా దటువంటిచిహ్నాలె
య్యవియునుదోపఃపూరకభయంపడనేమిటి?కింతకుశుభం
బవునొకొ నన్నుదైవము దయామయదృష్టులఁ జూచె
[నేమొకొ.

చ. కళలు తొలంగిరాహువుముఖంబునఁజిక్కివిముక్తమైనయ
ష్టలఁతి యలంతిగా ధవళమై కనవచ్చు సుధాంశుబింబ మ
ట్లలఁతియలంతిగా ధవళమై కనవచ్చెడు నాదుమేను ని
మ్ముల ననుఁగూడ నీశ్వరుఁడు ముక్త నొనర్చునె యిమ్ము
[హోదధిన్?

మ. ధవళంబైన కొలందిఁ గంటికిసమస్తంబున్ గడున్ వింతగా
ధవళంబై కనవచ్చుఁ; జిత్త మిపు డేతత్సాగరంబన్న భీ
తి వడంబోక, సమత్వముం జెడక, శాంతింబొంది
[యుప్పొంగు; నిం

తవిశేషంబగునూతనత్వ మెటు లొందంజాలినానోకదా!

శా. హేయం బంటిని సాగరంబు; నిపుడెంతేనిన్ మనఃప్రీతిను
శ్రేయంబున్ శుభదాయకంబుననుచుం జింతింతు; నెందేని

[యున్

శ్రేయోశ్రేయవిచారనిర్ణయము భాషింపంబడున్ దానవ
స్థాయతమ్మగు చిత్తవృత్తి కనుసార్యంబైన భావంబునన్.

శా. కల్లోలంబులు గానరా వెచట, వైకల్యంబులే కార్తిలే
కుల్లం బూరటగాంచె, సాగరగతోద్యోగంబు లీలావిలా
సోల్లాసంబుగఁ దోచె నార్తజనరక్షోపాయపారీణుడౌ
నాలక్ష్మీశుకృపామహాత్వమున ముక్తాకారముందాల్చితిన్.

గీ. ధవళమయి నన్నుఁజుట్టె వింతయగునొక్క
దివ్యతేజంబు చక్రాకృతిని నదేమొ!
సాగరవిచారమునఁ గానఁజాలనైతి
నిమ్మహోత్కృష్టదర్శన మింతవఱకు.

మ. వలయంబై ధవళంబుజాభమయి దివ్యంబై మహో

[ద్యత్ప్రభా

నిలయంబై న పవిత్రతేజ మిది దీనింగంటి, నాపుణ్యముల్
ఫలియించెన్, సమసెన్ సమస్తభవసంబంధానుబంధంబు

[లున్

బొలిసెన్ బుద్బుదవర్తనమ్ము, లొలసెన్ ముక్తోన్నత

క. ఎన్నఁగ ముక్తాస్ఫోటమ

[శ్రీలహో.

హోన్నతపదవిని వహింప నొండొకగతి యుం

డ న్నేరదు సాగరగతి

కన్నను నెవ్వారికనుచుఁ గనుఁగొంటి నిటుల్.

క. అని మనమున ననుకొనినం

తనె తత్తేజంబునుండి “తథ్యము! తథ్య”

మనుశబ్దారంభముతో

వినఁబడియెను నాకు నిట్లు విస్ఫుటఫణితిన్.

మ. పరమంబై నరహస్య మియ్యది గ్రహింపంగంటి వీభాగ్యమున్

దఱు చెవ్వారికినై నలేశమునుబొందరాదుసూ! సాగరాం

తరకల్లోలములం దనామకగతిన్ నాశంబునుం బొందు నీ

సరివారిన్ మణిపూసవై తివి భవజన్మంబు సామాన్యమే?

గీ. సాగరంబునఁ జొచ్చి లేశము నీవు

జీవనతరంగములయందుఁ జిక్కుకొనవు;

స్వాతి శుభజన్మనక్షత్ర మీతెఱంగు

నీకు ముక్తాకృతి ఘటించె నిక్కువంబు.

మ. కలవిందేబహురత్న రాసులు, జగత్కల్యాణసంచారముల్

గలవిందే నినుఁబోలువారికిని ముక్తాస్ఫుటభాగ్యోన్నతుల్

గలవిందే, కలవానితో సుఖపడంగా లేక హేయంబుగాఁ

దలఁపం గూడదు సాగరమునిదిసిద్ధాంతంబుముమ్మాటికిన్.

28

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TP/A1063 167
పుస్తకం పేరు	కంకణము
తారీఖు	25/10/24
మొదటి అడ్డు	NO
వెనుక అడ్డు	NO
మొత్తం పేజీలు	39
పేర్ల సైజు పేజీలు	NO
భాష పేజీలు	29
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Heena
పేజీలు విడదీసినది	Hasini
స్కాన్ చేసినది	Hasini
పరిశ్ల చేసినది	lakshmi
పేజీలు పరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
స్టాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	NO